

СУЧАСНА ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО СКАЗУ ТВАРИН В ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Л.В. Пероцька, асистент

Одеський державний аграрний університет

За останні роки значно погіршалась епізоотична ситуація щодо сказу тварин в південному регіоні України. Лисиця – основне джерело збудника сказу в південних областях. Підвищується роль вовка, як джерела збудника в епізоотичному процесі сказу за останні роки. Зростає кількість різних видів тварин, втягнених в ланцюг циркуляції вірусу сказу.

Ключові слова: *сказ, епізоотична ситуація, структура захворюваності тварин на сказ.*

Сказ – надзвичайно небезпечна інфекційна хвороба тварин і людей, яка спричинюється вірусом і характеризується ураженням центральної нервової системи та закінчується летально.

Щорічно реєструється значна кількість захворювань на сказ серед диких, сільськогосподарських та свійських тварин, що є реальною загрозою для виникнення захворювання серед людей [1].

Останнім часом в Україні випадки захворювання людей на сказ реєструються майже щороку [2,3].

У південному регіоні України (Одеській, Миколаївській та Херсонській областях) також спостерігається тенденція до поширення сказу, незважаючи на проведення протиепізоотичних заходів, направлених на покращення ситуації [4].

На території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей в підтримці епізоотії сказу природного типу приймають активну участь лисиці, а також вовки, єнотовидні собаки, куниці, тхори, здичавілі коти й собаки. За останні роки чисельність популяції диких хижаків значно зросла.

Останнім часом до ланцюга циркуляції вірусу сказу втягуються нові види тварин, а саме: кажани, миші, хом'яки, дикі коти, ведмеді та ондатри, захворювання яких в минулі роки не реєструвалось [5].

Метою нашої роботи було вивчення епізоотичної ситуації щодо сказу тварин в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях з 2006 до 2008 рр.

Матеріали й методи. Матеріалами досліджень були: акти епізоотологічних обстежень неблагополучних щодо сказу пунктів; статистичні дані Головних управлінь ветеринарної медицини в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях; річні звіти обласних державних лабораторій ветеринарної медицини.

При виконанні роботи користувались комплексним епізоотологічним методом досліджень.

Результати досліджень. Проведеними дослідженнями встановлено, що в **Одеській області** за 2006 – 2008 рр. зареєстровано 158 неблагополучних щодо сказу пунктів, в яких захворіло 179 тварин різних видів. Хвороба реєструвалась в 19 адміністративних районах області. З них найбільш неблагополучними є: Любашівський (19), Балтський (17) та Савранський (15) райони.

В **Миколаївській області** за даний період встановлено 186 неблагополучних щодо сказу пункти, в яких захворіло 198 тварин. Хвороба реєструвалась в 14 адміністративних районах області та в м. Миколаїв. З них найбільш неблагополучними є: Єланецький (24) та Н. Одеський (19) райони.

В **Херсонській області** за досліджуваний період встановлено 334 неблагополучних щодо сказу пункти, в яких захворіло 410 тварин різних видів. Хвороба реєструвалась в 17 адміністративних районах області та в містах Н. Каховка й Херсон. З них найбільш неблагополучними є: Генічеський (32) та Белозерський (28) райони.

В результаті вивчення динаміки кількості неблагополучних щодо сказу пункти в південному регіоні України за 1970 – 2008 рр. нами встановлено, що максимальна кількість неблагополучних пунктів в Одеській області реєструвалась у 2003 р. і склала 151; в Миколаївській області – у 2006 р. і склала 97, а в Херсонській області – у 2008 р. і склала 133 неблагополучних пункти.

Таким чином, проблема сказу в даних областях стала найбільш актуальною в останнє десятиріччя.

Результати досліджень показали, що у структурі захворюваності тварин на сказ в Одеській області (2006 – 2008 рр.) лисиці займають 38,5%, собаки - 21,2%, коти - 20,7%, ВРХ - 10,6%, інші види тварин - 9% (вовки, ДРХ, єнот. собаки, куниці, коні, свині, ведмідь та ондатра). Вперше за останні 50 років в Одеській області були зареєстровані випадки сказу у ведмедя та ондатри.

У структурі захворюваності тварин на сказ в Миколаївській області лисиці займають 40,4%, коти - 26,3%, собаки - 22,2%, ВРХ - 7,1%, інші види тварин - 4% (коні, куниці, вовки).

У структурі захворюваності тварин на сказ в Херсонській області лисиці займають 40,9%, коти - 20,9%, собаки - 17,3%, ВРХ - 11,5%, інші види тварин - 9,4% (єнот. собаки, вовки, куниці, ДРХ, коні та тхір).

Аналізуючи структуру захворюваності тварин на сказ в південному регіоні України та враховуючи кількість випадків захворювання свійських м'ясоїдних, вважаємо, що існують передумови виникнення перехідних вогнищ – природно - антропогенних.

Значний відсоток зареєстрованих випадків сказу у великої рогатої худоби свідчать про порушення правил утримання сільськогосподарських тварин на територіях господарств та недостатнім наглядом за ними на пасовищах.

Наведені дані свідчать про роль лисиці як основного джерела збудника сказу в регіоні, в той час зростає роль єнотовидної собаки та вовка в епізоотичному процесі.

Висновки

1. Сказ тварин в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях має нерівномірне розповсюдження і тенденцію до ускладнення епізоотичної ситуації.
2. В Одеській області за 2006 – 2008 рр. найбільш неблагополучним щодо сказу є Любашівський район, в Миколаївській обл. – Єланецький, а в Херсонській області – Генічеський район.
3. Основне джерело збудника сказу в південних областях є лисиця. Активізується роль вовків та єнотовидних собак в епізоотичному процесі сказу.
4. Відбувається втягнення нових видів тварин (ведмідь, ондатра) в ланцюг циркуляції вірусу сказу.

Література

1. Бусол В., Горжеєв В., Постой В., Козаченко О. Епізоотологічний моніторинг // *Ветеринарна медицина України*. - 2002. - №4. - С.10-11.
2. Падалка О.В. Динаміка епізоотичного процесу та напруженість епізоотичної ситуації щодо сказу в різних регіонах України // *Аграрний вісник Причорномор'я*. - 2003. - С. 46-53.
3. Л. Гришок, В. Недосєков, О. Падалка, І. Полупан. Стан профілактики та контролю сказу в Україні й завдання на перспективу // *Ветеринарна медицина України*. - 2005. - №11. - С. 7-10.
4. В.В. Недосєков, Л. Г. Гришок, І.М.Полупан, М.Ю. Іванов. Оздоровлення території України від сказу – невідкладні завдання науки і практики // *Ветеринарна медицина України*. - 2009. - №2. - С. 12-13.
5. Л. Пероцька. Особливості перебігу епізоотичного процесу сказу тварин в південному регіоні України // *Аграрний вісник Причорномор'я*. - 2006. - С. 7-13.

Пероцкая Л.В. Современная эпизоотологическая ситуация по бешенству животных в южном регионе Украины

В последние годы значительно ухудшилась эпизоотическая ситуация по бешенству животных в южном регионе Украины. Лисица – основной источник возбудителя бешенства в южных областях. Возрастает роль волка, как источника возбудителя в эпизоотическом процессе бешенства в последние годы. Растет количество различных видов животных, втянутых в цепь циркуляции вируса бешенства.

Ключевые слова: бешенство, эпизоотическая ситуация, структура заболеваемости животных бешенством.

Perotskaya L.V. Present day epizootological situation of animals rabies in the South of Ukraine.

The epizootic situation as concerned rabies of animals in the southern region of Ukraine has become worse recently. The fox is the main source of rabies agent in the southern region of Ukraine. The role of the wolf is becoming relevant as the source of the infectious agent in the epizootic process. For the last few years the number of different species of animals involved in the chain of rabies virus circulation has been increased.

Key words: rabies, epizootic situation, the structure of animals' rabies disease.